

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 270/2020-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej advokátskou kanceláriou POLÁČEK & PARTNERS s. r. o., Hurbanovo námestie 1, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. IClic. Pavol Poláček, LL.M., M. A., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 10 CoD 1 /2017 a jeho uznesením sp. zn. 10 CoD 1/2017 z 28. februára 2017 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 65/2019 a jeho uznesením sp. zn. 1 Cdo 65/2019 z 25. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy (ďalej spolu aj „označené práva“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 CoD 1/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho uznesením sp. zn. 10 CoD 1/2017 z 28. februára 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 65/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie najvyššieho súdu“) a jeho uznesením sp. zn. 1 Cdo 65/2019 z 25. septembra 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) bolo pod sp. zn. 30 D 1174/2015 vedené dedičské konanie (ďalej len „dedičské konanie“) po poručiťke [REDACTED], zomrelej [REDACTED] (ďalej len „poručiťka“), v ktorom okresný súd ustanovil za súdnu komisárku notárku [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „notárka“). Sťažovateľka bola závetnou dedičkou spolu s [REDACTED]. [REDACTED] trvale bytom [REDACTED] (ďalej len „sestra sťažovateľky“). Ako zákonní dedičia boli povolaní dedič [REDACTED], [REDACTED], ako nástupca po zomrelej [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „zákonní dedičia“).

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že notárka v konaní zistila existenciu platného holografného závetu poručiťky nazvaného „Prehlásenie o dedičstve“ z 1. augusta

2013 (ďalej len „skorší závet“) a existenciu závetu poručiteľky spísaného vo forme notárskej zápisnice notárskou kandidátkou [REDACTED] na notárskom úrade [REDACTED], [REDACTED] sp. zn. N 600/2013, Nz 28885/2013, NCRRS 29452/2013, z 27. augusta 2013 (ďalej len „neskorší závet“).

4. Podľa skoršieho závetu sa sťažovateľka so svojou sestrou mali stať spoluvlastníkmi domu na adrese [REDACTED] spolu s prislúchajúcimi pozemkami a bytu na [REDACTED] v Bratislave spolu s príslušnými podielmi na spoločnom zariadení a pozemkoch a zároveň poručiteľka ustanovila právo doživotného bývania v dome na adrese [REDACTED] pre svoju sestru [REDACTED].

5. Podľa neskoršieho závetu sa sťažovateľka a jej sestra mali stať spoluvlastníkmi domu na adrese [REDACTED] v Bratislave spolu s prislúchajúcimi pozemkami, bytu na [REDACTED] v Bratislave spolu s príslušnými podielmi na spoločnom zariadení a pozemkoch a nadobudnúť mali aj finančné prostriedky vedené na účtoch vo finančných inštitúciách. Podľa neskoršieho závetu poručiteľka rovnako ustanovila právo doživotného bývania v dome na adrese [REDACTED] v Bratislave pre svoju sestru [REDACTED].

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje na skutočnosť, že notárka bola názoru, že sťažovateľka a jej sestra sú z titulu skoršieho závetu univerzálnymi dedičkami a že skorší závet aj neskorší závet môžu popri sebe obstať a nevylučujú sa. Podľa notárky nebol dôvod na aplikáciu § 480 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), podľa ktorého neskorší závet ruší skorší, ak ten popri neskoršom závete nemôže obstať.

7. Následne okresný súd uznesením sp. zn. 30 D 1174/2015 zo 14. septembra 2016 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) určil všeobecnú cenu majetku patriaceho do dedičstva, potvrdil nadobudnutie dedičstva sťažovateľke a jej sestre ako závetným dedičkám a potvrdil nadobudnutie dedičstva v tam presne vymedzenom rozsahu

aj zákonným dedičom. V tejto súvislosti sťažovateľka uvádza, že súd prvej inštancie rozhodol opačne ako notárka, pričom konštatoval, že k dedeniu dochádza len podľa neskoršieho závetu, keďže ten ruší skorší závet z dôvodu totožnosti ich predmetu. Súčasne súd prvej inštancie vo vzťahu k finančným prostriedkom na účtoch uviedol, že sťažovateľka a jej sestra majú nárok iba na finančné prostriedky uložené na bežných účtoch, a nie vkladových účtoch, čo súvisí aj s výkladom pojmu bankový produkt.

8. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu odvolanie. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu.

9. Sťažovateľka je presvedčená, že krajský súd porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to z dôvodu, že v zásadnej právnej otázke, a to či skorší závet a neskorší závet môžu popri sebe obstáť, vyjadril právny názor, že tieto závety sa nezhodujú a nemôžu popri sebe obstáť, čím vyjadril presne opačný právny názor ako okresný súd, a aj napriek tomu uznesenie okresného súdu potvrdil ako správne. Sťažovateľka poukazuje aj na skutočnosť, že notárka nikdy nedospela k záveru, že neskorší závet ruší skorší závet, tak, ako to uvádza krajský súd.

10. Krajský súd podľa názoru sťažovateľky rozhodol v rozpore s ustálenou súdnou praxou pri vyjadrení právneho názoru, že závety sa nezhodujú a nemôžu popri sebe obstáť. V tomto kontexte sťažovateľka uvádza: *«V prejednávanej situácii je zrejmé, že Skorší závet a Neskorší závet sú totožné (čo do dedičov a explicitne vymedzeného majetku), s jedinou výnimkou - Neskorší závet „pridáva“ Sťažovateľovi právo na finančné prostriedky z účtov Poručiteľky...*

... Je zrejmé, že Neskorší závet je (i) totožný so Skorším závetom (čo do dedičov a do dedeného majetku) a je (ii) doplnením Skoršieho závetu (v časti finančných prostriedkov na účtoch Poručiteľky), a tým pádom môžu popri sebe obstáť.»

11. Sťažovateľka namieta, že krajský súd rozhodol arbitrárne v časti právneho posúdenia, či je možné finančné prostriedky na vkladovom účte považovať za finančné

prostriedky na účtoch, keď na túto otázku nepodal odpoveď a obmedzil sa iba na nesúvisiace vymedzenie definície vkladnej knižky bez toho, aby odpovedal na právnu otázku týkajúcu sa finančných prostriedkov na vkladových účtoch, a tento svoj „*irrelevantný záver*“ oprel o tvrdenie, že vkladná knižka je bankový produkt, čím rozhodol svojvoľne, bez opory v akomkoľvek zákonnom ustanovení.

12. Krajský súd podľa názoru sťažovateľky „*nijako nereagoval*“ na rozsiahlu argumentáciu týkajúcu sa bankových účtov, ich výkladu a povahy vkladnej knižky, pričom išlo o podstatné otázky, na ktoré mal krajský súd odpovedať.

13. K porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu sťažovateľka uvádza, že „*prvým zásadným pochybením*“ najvyššieho súdu je, že posúdenie, či dva závetý popri sebe, obstoja považoval za skutkovú otázku, a to napriek skutočnosti, že krajský súd tvrdil, že ide o otázku právnu. Podľa názoru sťažovateľky ide o otázku právneho posúdenia veci a tým, že najvyšší súd kvalifikoval otázku posúdenia dvoch závetov za skutkovú, ju podľa názoru neprípustne vyňal z dovolacieho prieskumu.

14. Najvyšší súd v odmietajúcom uznesení podľa názoru sťažovateľky vo vzťahu k posúdeniu otázky, či je možné považovať finančné prostriedky zložené z titulu zmluvy o vklade za finančné prostriedky na účte, poukázal na to, že táto otázka už bola podľa neho riešená s poukazaním na jeho rozhodnutie sp. zn. 1 MCdo 8/2011. V tomto kontexte sťažovateľka namieta, že najvyšší súd odmietol jej dovolanie „*na podklade absolútne nesúvisiaceho súdneho rozhodnutia*“ a navyše ide o rozhodnutie, ktoré nie je rozhodnutím zo Zbierky stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „*zbierka*“) a nemožno ho tak považovať za ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu.

15. Názor najvyššieho súdu, že vkladnú knižku a finančné prostriedky na nej nie je možné považovať za účet, ale iba za bankový produkt, považuje sťažovateľka za ústavne neudržateľný.

16. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľka namieta najvyšším súdom nedôvodné „nadradovanie“ závetu spísaného do notárskej zápisnice pred holografným závetom a namieta najvyšším súdom prezentovaný názor o tom, že dovolanie z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) sa navzájom vylučuje, a to s poukázaním, že v preskúmanom prípade sa každý jeden dôvod prípustnosti viaže k samostatnej právnej otázke.

17. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej náležom rozhodol:

„1. Základné práva Sťažovateľa, [REDAKOVANÉ], narodenej dňa [REDAKOVANÉ], štátna občianka Slovenskej republiky, podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn.: 1Cdo 65/2019 a jeho rozhodnutím zo dňa 25.9.2019 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn.: 10CoD/1/2017 a jeho rozhodnutím zo dňa 28.2.2017, porušené boli.

2. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: 1Cdo 65/2019, zo dňa 25.9.2019 a rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave, sp. zn.: 10CoD/1/2017, zo dňa 28.2.2017, zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Bratislave sú povinní uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] štátna občianka Slovenskej republiky, trovy konania a trovy právneho zastúpenia do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, a to na účet advokátskej kancelárie POLÁČEK & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Hurbanovo námestie 1, 811 06 Bratislava, IČO: 50 568 124.“

18. V doplnení ústavnej sťažnosti doručenom ústavnému súdu 2. januára 2020 sťažovateľka namieta zjavnú arbitrárnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, keď tento na strane 3 napadnutého uznesenia uviedol, že nehnuteľnosť špecifikovanú ako pozemok na parcele registra „E“, č. 1885, záhrady, s výmerou 19 m², vedenú

na Okresnom úrade Bratislava, katastrálny odbor, pre okres Bratislava I, obec Bratislava – mestská časť Staré Mesto, katastrálne územie Staré Mesto, na [REDAKOVANÉ], mali zdediť zákonní dedičia. Sťažovateľka je presvedčená, že najvyšší súd týmto prekročil svoju právomoc, čo podľa nej zakladá dôvod na zrušenie napadnutého uznesenia.

II.

Relevantná právna úprava

19. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

20. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

21. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

22. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

23. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

24. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

25. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

26. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

27. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

28. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

29. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 CoD 1 /2017 a jeho uznesením sp. zn. 10 CoD 1/2017 z 28. februára 2017

30. Podstata ústavnej sťažnosti v časti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie označených práv postupom a napadnutým uznesením krajského súdu, spočíva v námietkach, že

- krajský súd v zásadnej právnej otázke konania, či skorší závet a neskorší závet môžu popri sebe obstáť, vyjadril právny názor, že tieto závety sa nezhodujú a nemôžu popri sebe obstáť, čím vyjadril presne opačný právny názor ako okresný súd, a aj napriek tomu uznesenie okresného súdu potvrdil ako správne, čím rozhodol v rozpore s Civilným sporovým poriadkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a porušil právo sťažovateľky na riadne odôvodnenie rozhodnutia a princíp právnej istoty; a zároveň tak nesprávne aplikoval § 480 ods. 1 Občianskeho zákonníka,

- krajský súd v zásadnej právnej otázke konania, či skorší závet a neskorší závet môžu popri sebe obstáť, vyjadril právny názor, že tieto závety sa nezhodujú a nemôžu popri sebe obstáť, čo však odporuje ustálenej právnej praxi pri posudzovaní závetov, čím nedostatočne zohľadnil skutkový stav a na takto zohľadnený skutkový stav nesprávne aplikoval právne normy,

- krajský súd v zásadnej právnej otázke konania, či je možné finančné prostriedky na vkladovom účte (z titulu zmluvy o vklade) považovať za finančné prostriedky na účtoch, rozhodol arbitrárne, keď na túto otázku nepodal odpoveď a obmedzil sa iba na nesúvisiace vymedzenie definície vkladnej knižky bez toho, aby odpovedal na právnu otázku týkajúcu sa finančných prostriedkov na vkladových účtoch, a tento svoj „*irrelevantný záver*“ oprel o tvrdenie, že vkladná knižka je bankový produkt, čím rozhodol svojvoľne, bez opory v akomkoľvek zákonom ustanovení a

- nedal odpoveď na podstatné otázky prezentované sťažovateľkou v podanom odvolaní.

31. Ústavný súd konštatuje, že v danej veci je dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu vyplývajúca z § 124 zákona o ústavnom súde vzhľadom na dátum právoplatnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (25. októbra 2019, pozn.) zachovaná.

32. Je potrebné pripomenúť, že ústavný súd nepredstavuje opravnú inštanciu všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci všeobecného súdu by bola opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle už citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný.

33. K záveru o porušení práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom, postupom krajského súdu a jeho napadnutým uznesením však v prípade sťažovateľky ústavný súd nedospel.

34. Ústavný súd v tejto súvislosti v zhode s konštatovaním sťažovateľky poukazuje na skutočnosť, že krajský súd sa v odôvodnení potvrdzujúceho rozhodnutia nestotožnil s názorom okresného súdu, v bode 13 uviedol, že neskorší závet sa po obsahovej stránke nezhoduje so skorším závetom, z dôvodu ktorého nemôže popri ňom ani obstať. Ústavný súd považuje oboznámením sa s uznesením okresného súdu za preukázané, že okresný súd vyhodnotil obsah závetov za totožný a na tomto základe vyslovil, že neskorší závet v plnom rozsahu ruší skorší závet (strana 6 uznesenia okresného súdu, pozn.).

35. Taktiež je nutné prisvedčiť argumentácii sťažovateľky, že krajský súd nesprávne tvrdí, že notárka mala dospieť k právnenému záveru, že neskorší závet ruší skorší závet. Ústavný súd má oboznámením sa s potvrdením notárky č. k. Dnot 56/2015 z 19. apríla 2016, ktoré sťažovateľka priložila ako dôkaz k ústavnej sťažnosti za preukázané, že notárka dospela k právnenému názoru, že sťažovateľka a jej sestra sú na základe skoršieho záveru závetnými dedičkami.

36. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej posudzuje spravodlivosť procesu ako celku, preto k vyhoveniu ústavnej sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané výhrady v konaní orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Úlohou ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom súčasne nie je chrániť fyzické osoby a právnické osoby pred každým pochybením všeobecných súdov, ale len takým, ktoré dosahuje takú intenzitu, že svojimi účinkami vyvolá neprípustné obmedzenie, či dokonca popretie ústavou garantovaných práv, a ktoré je preto z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 111/09, IV. ÚS 320/2011). V danom prípade k takému pochybeniu zo strany krajského súdu podľa názoru ústavného súdu zjavne nedošlo. V tejto súvislosti ústavný súd súčasne pripomína, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v danom prípade predovšetkým základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012, I. ÚS 249/2019).

37. Z ústavnoprávneho hľadiska je v preskúmvanej veci podstatné, že tak okresný súd, ako aj krajský súd dospeli k zhodného právnenému názoru, a to, že sťažovateľka a jej sestra nie sú univerzálnymi dedičkami celého majetku, ktorý zanechala poručiiteľka. Pokiaľ sťažovateľka namieta nesprávnu aplikáciu § 480 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého závet sa zrušuje neskorším platným závetom, pokiaľ popri ňom nemôže obstať, alebo odvolaním závetu, je nutné uviesť, že ústavný súd považuje nahliadnutím

do závetov za preukázané, že obsah obidvoch závetov je rovnaký až na tú časť, ktorou poručiiteľka neskorším závetom zanechala sťažovateľke a jej sestre finančné prostriedky vedené na účtoch vo finančných inštitúciách v Slovenskej republike (bod 4 neskoršieho závetu, pozn.). Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že z ústavnoprávneho hľadiska nie je podstatné, či všeobecné súdy dospeli k záveru, že neskorší závet ruší skorší závet z dôvodu, že ich obsah je totožný (právny názor okresného súdu, pozn.), alebo z dôvodu, že sa po obsahovej stránke nezhodujú (právny názor krajského súdu, pozn.), ale to, že pokiaľ všeobecné súdy dospeli k záveru, že sťažovateľka a jej sestra nie sú univerzálnymi dedičmi, boli povolaní dediči aj zákonní dediči a postavenie sťažovateľky by sa v tomto namietanom kontexte v dedičskom konaní nijako nezmenilo ani v situácii, ak by obidva závety boli právnymi titulmi dedenia v dedičskom konaní.

38. Sťažovateľka namieta arbitrárnosť právneho posúdenia, ktorým krajský súd dospel k záveru, že pod pojmom finančné prostriedky vedené na účtoch vo finančných inštitúciách nemožno rozumieť finančné prostriedky na vkladnej knižke. Krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, že okresný súd správne posúdil aj text závetu, ktorým poručiiteľka prejavila svoju vôľu zanechať sťažovateľke a jej sestre finančné prostriedky vedené na účtoch vo finančných inštitúciách v Slovenskej republike, keď dospel k záveru, že na finančné prostriedky, ktoré na účtoch vo finančných inštitúciách nemala, sa neskorší závet nevzťahuje, keďže aj podľa jeho názoru vkladná knižka predstavuje vkladový produkt banky, ktorý ma formu cenného papiera, ktorým banka potvrdzuje, že prijala od klienta vklad v určitej výške.

39. V tejto súvislosti sťažovateľka namieta, že na túto otázku krajský súd nepodal odpoveď a obmedzil sa iba na nesúvisiace vymedzenie definície vkladnej knižky bez toho, aby odpovedal na právnu otázku týkajúcu sa finančných prostriedkov na vkladových účtoch, a tento svoj „*irrelevantný záver*“ oprel o tvrdenie, že vkladná knižka je bankový produkt, čím rozhodol svojvoľne, bez opory v akomkoľvek zákonnom ustanovení.

40. Okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že poručiiteľka závetom presne špecifikovala, ktorý nehnuteľný majetok zanechala sťažovateľke a jej sestre

ako závetným dedičkám, a preto vychádzajúc z gramatického a aj logického výkladu obsahu neskoršieho závetu dospel k záveru, že takto presne špecifikovala aj peňažné prostriedky, ktoré im odkázala.

41. Ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu v súvislosti s tou časťou odôvodnenia uznesenia okresného súdu, ktorá sa vzťahuje na túto právnu otázku, nezistil, že by tieto závery krajského súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

42. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že pojem bankový produkt je legálnym termínom (pozri napr. zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), a preto pokiaľ krajský súd uzavrel, že vkladná knižka predstavuje jeden z bankových produktov, ktorý má povahu cenného papiera, a v tomto kontexte posúdil vôľu poručiťky, nemožno tento jeho záver považovať za arbitrárny.

43. Ústavný súd konštatuje, že skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

44. Pokiaľ ide o námietky sťažovateľky, že napadnutý rozsudok krajského súdu je arbitrárny, ústavný súd poznamenáva, že o arbitrárne rozhodnutie ide vtedy, ak je svojvoľné. Arbitrárnosť môže mať v súdnych rozhodnutiach rôznu podobu. Môže ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním, alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané

bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú prijaté skutkové závery. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný exces. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, I. ÚS 200/2012). Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces.

44.1 Porušenie práva na spravodlivý proces je zákonným dôvodom na podanie dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Ak sťažovateľ nepodal dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP proti napadnutému rozsudku krajského súdu, nevyčerpal právny prostriedok, ktorý mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, a ústavný súd v takomto prípade v zásade odmietne jeho ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

44.2 Ak by však sťažovateľ podával dovolanie proti rozsudku krajského súdu v čase, keď bolo účinné rozhodnutie veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 V CDo 2/2017 z 19. apríla 2017 o neprípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 CSP a § 421 CSP (bod 46.1 uznesenia veľkého senátu), ktoré bolo záväzné pre všetky senáty najvyššieho súdu až do nadobudnutia právoplatnosti uznesenia veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1 V CDo 1/2018 z 21. marca 2018, ktorým bol názor vyslovený uznesením sp. zn. 1 V CDo 2/2017 z 19. apríla 2017 prekonaný, nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľky, že dovolanie nepodala aj z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

44.3 Z týchto dôvodov ústavný súd, vychádzajúc z materiálnej ochrany ústavnosti, podrobil ústavnú sťažnosť sťažovateľky kvázimeritórnemu prieskumu a neodmietol ju ako neprípustnú.

45. Ústavný súd tak preskúmal referenčné námietky vo vzťahu k arbitrárnosti ústavnou sťažnosťou napádaného rozhodnutia krajského súdu, pričom v ústavnoprávnej rovine nezistil žiadne defekty, ktoré by s ohľadom na kritériá predstavené v predchádzajúcom bode vyžadovali zásah ústavného súdu.

46. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 65/2019 a jeho uznesením sp. zn. 1 Cdo 65/2019 z 25. septembra 2019

47. Podstata ústavnej sťažnosti v časti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie označených práv postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, spočíva v námietkach, že

- najvyšší súd v rozpore s právnou a súdnou praxou považoval otázku posúdenia dvoch závetov za skutkovú otázku, čím sťažovateľke „*neprípustne predefinoval dôvod prípustnosti dovolania z prípustného - právneho dôvodu na a priori neprípustný – skutkový dôvod*“, čím jej v rozpore so zákonom odňal právo na prístup k súdu,

- najvyšší súd odmietol dovolanie s odkazom na „*irelevantné citované rozhodnutie*“, ktoré sa netýka merita veci, pričom najvyšší súd nezohľadnil minimálne ďalšie tri rozhodnutia uvedené v zbierke, ktoré boli v prospech argumentácie sťažovateľky a ktoré by zakladali prípustnosť a dôvodnosť dovolania,

- najvyšší súd si kumuláciu dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP vykladá svojvoľne, bez logického právneho základu a namieta aj zjavnú arbitrárnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, keď tento na strane 3 napadnutého uznesenia

uviedol, že nehnuteľnosť tam špecifikovanú mali zdediť zákonní dediči.

48. Vzhľadom na to, že napadnutým uznesením najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky, ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v zásade do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Uvedené zároveň nevyklučuje, že ústavne konformné posúdenie vlastnej právomoci najvyšším súdom je následne ústavným súdom preskúmateľné v konaní o ústavnej sťažnosti.

49. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 1998).

50. Poukazujúc na uvedené, ústavný súd ozrejmuje, že jeho úlohou bolo zistiť, či právny názor, na základe ktorého najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa podané v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, bol najvyšším súdom aplikovaný ústavne akceptovateľným spôsobom v súlade s namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru.

51. K námietke sťažovateľky, že najvyšší súd v rozpore s právnou a súdnou praxou považoval otázku posúdenia dvoch závetov za skutkovú otázku, čím jej „*neprípustne predefinoval dôvod prípustnosti dovolania z prípustného - právneho dôvodu na a priori neprípustný – skutkový dôvod*“ a tým jej v rozpore so zákonom odňal právo na prístup k súdu, ústavný súd poukazuje na bod 28 napadnutého uznesenia, kde najvyšší súd uviedol, že pokiaľ ide o posúdenie nastolenej otázky, a to či oba závety popri sebe obstoja, ide o otázku skutkovú, a nie právnou.

52. Ústavný súd v súvislosti s touto námietkou zdôrazňuje, že pri rozlišovaní právnych a skutkových otázok je treba v prípade pochybností postupovať v prospech dovolateľa. Odmietnutie dovolania z dôvodu, že uplatnené námietky nemajú charakter právnej otázky, je možné iba v prípadoch, keď je táto skutočnosť jednoznačná, pričom záver najvyššieho súdu o skutkovej povahe uplatnených námietok musí byť riadne odôvodnený (pozri obdobne nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 664/19 z 27. apríla 2020). Ústavný súd konštatuje, že z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu žiadnym spôsobom nevyplýva, ako tento dospel k uvedenému záveru.

53. V kontexte uznesenia okresného súdu a napadnutého uznesenia krajského súdu (ktoré považovali túto otázku za právnu, pozn.) a v priamej súvislosti s argumentáciou sťažovateľky, ktorú v tomto zmysle uplatnila pred najvyšším súdom, je zrejmé, že pri posúdení otázky, či dva závety popri sebe obstoja, je vždy nevyhnutné posúdiť aj to, či tieto spĺňajú základné náležitosti, uvedené pre tú-ktorú formu závetu v príslušnom právnom predpise, čo nemožno považovať výlučne za otázku skutkovú.

54. V preskúmvanej veci je však z ústavnoprávneho hľadiska podstatné, že nemožno prisvedčiť argumentácii sťažovateľky, ktorá v tomto kontexte namieta, že v dôsledku uvedeného posúdenia boli jej námietky neprípustne vyňaté z dovolacieho prieskumu. Najvyšší súd v bode 28 poukázal na relevantnú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá sa zaoberá nastolenou otázkou, a preto nebolo možné prisvedčiť existencii prípustnosti dovolania v zmysle § 421 písm. b) CSP tak, ako to prezentovala sťažovateľka v dovolaní.

55. Sťažovateľka tiež namieta, že najvyšší súd odmietol jej dovolanie s odkazom na „*irelevantné citované rozhodnutie*“, ktoré sa netýka merita veci, pričom nezohľadnil minimálne ďalšie tri rozhodnutia uvedené v zbierke, ktoré boli v prospech argumentácie sťažovateľky, a ktoré by zakladali prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

56. Z dovolania, ktoré podala sťažovateľka, považuje ústavný súd za preukázané, že v kontexte týchto námietok sťažovateľka zakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 písm. b) CSP, a teda, že otázka, či pod finančnými prostriedkami na účtoch v banke možno

rozumieť aj vklady na vkladných knižkách, ešte podľa jej názoru nebola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu riešená.

57. Pokiaľ najvyšší súd v tejto súvislosti poukázal na jeho rozhodnutie sp. zn. 1 MCdo 8/2011 z 30. januára 2014, ktoré v podstatnej časti cituje, ústavný súd konštatuje, že z uvedeného jednoznačne vyplýva právny záver k nastolenej právnej otázke, keď tento judikát ozrejmuje povahu práva vkladateľa z vkladu na vkladnej knižke, čo nepochybne súvisí s právnym posúdením v preskúmvanej veci, bez ohľadu na meritum veci. Pokiaľ sťažovateľka namieta, že toto rozhodnutie najvyššieho súdu nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali (citované z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu zo 6. marca 2017, sp. zn. 3 Cdo 6/2017). Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyhodnotil túto námietku ako zjavne neopodstatnenú.

58. V súvislosti s touto argumentáciou ústavný súd upriamuje pozornosť na protirečivosť sťažnostnej argumentácie sťažovateľky, že najvyšší súd nezohľadnil minimálne tri ďalšie rozhodnutia v jej prospech. Ak totiž sťažovateľka uvádza, že táto právna otázka ešte nebola najvyšším súdom riešená, nemôže zároveň tvrdiť, že najvyšší súd nezohľadnil ďalšie rozhodnutia uverejnené v zbierke v jej prospech.

59. Je však nutné prisvedčiť tej argumentácii, ktorou sťažovateľka namieta, že najvyšší súd neodôvodnene uzavrel, že podala dovolanie vzájomne sa vylučujúce (bod 34 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.). Z podaného dovolania jednoznačne vyplýva, že každý jeden dôvod prípustnosti sa viaže na samostatnú právnu otázku. Najvyšší

súd sa však zaoberal všetkými dovolacími dôvodmi a vzhľadom na uvedené je aj táto námietka z ústavnoprávneho hľadiska zjavne neopodstatnená.

60. Ústavný súd vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú aj námietku sťažovateľky, v zmysle ktorej najvyšší súd nedôvodne „*nadraduje*“ závet spísaný do notárskej zápisnice pred holografným závetom. Z kontextu bodu 33 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva, že by najvyšší súd prezentoval svoj názor o tom, že závet spísaný do notárskej zápisnice by mal byť akýmsi spôsobom „*silnejší*“ tak, ako to uvádza sťažovateľka. Najvyšší súd poukázal v tomto kontexte na skutočnosť, že poručiťka bola pri spisovaní závetu do notárskej zápisnice poučená notárom o dôsledkoch spísaného záveru, čo bolo jedným z kritérií pri posúdení skutočnej vôle poručiťky.

61. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

62. K argumentácii sťažovateľky, ktorou namieta zjavnú arbitrárnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, keď tento na strane 3 napadnutého uznesenia uviedol, že nehnuteľnosť tam špecifikovanú mali zdediť zákonní dediči, pričom uvedené sa podľa názoru nezakladá na pravde a je v priamom rozpore s uznesením okresného súdu, ústavný súd uvádza, že táto argumentácia nie je doplnením ani bližšou špecifikáciou dôvodov, ktoré sťažovateľka predniesla v ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 23. decembra 2019, ale je argumentáciou úplne novou, ktorú sťažovateľka prezentuje v podaní nazvanom „*Doplnenie dôvodu ústavnej sťažnosti zo dňa 20.12.2019, podanej dňa 23.12.2019*“, ktoré bolo ústavnému súdu doručené do jeho elektronickej schránky 2. januára 2020.

63. Podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľky dôjsť k porušeniu jej základných práv a slobôd.

64. Ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 25. októbra 2019.

65. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, I. ÚS 203/2010). Jednou zo zákonných podmienok pre jej prijatie na ďalšie konanie je jej podanie v zákonom ustanovenej lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

66. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že ústavnú sťažnosť nie je možné dopĺňať o úplne novú argumentáciu po zákonom stanovenej dvojmesačnej lehote na jej podanie, a preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

67. Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že námietky sú z ústavnoprávneho hľadiska zjavne neopodstatnené, a to vzhľadom na skutočnosť, že dovolanie sťažovateľky a jej sestry bolo v tejto časti odmietnuté, a teda právoplatnosť uznesenia okresného súdu v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu v tejto časti ostáva (napriek zjavnej chybe, ktorú v opise uznesenia okresného súdu vykonal najvyšší súd tak, ako to tvrdí sťažovateľka, pozn.) nedotknutá.

68. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody podľa ústavy, alebo ľudského práva alebo základnej slobody podľa kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu